

"Tres pròlegs a l'obra d'En Manuel Rocamora"

J. A.

Són comptats els pròlegs a l'obra de Manuel Rocamora (1), gran part de la qual roman sense publicar, passada a màquina per ell mateix, i desada dins una cordada carpeta de cartró. En fer esment d'aquells pròlegs, no pretenc res més que suscitar una idea del que va suposar l'obra primerenca de Rocamora, autor de per si vinculat a la nostra ciutat.

— o o o —

El pròleg (2) de Josep Franquesa, poeta i assagista, col·laborador de la "Renai-xensa" i fundador dels quaderns "Il·lustració Catalana": Té un caire més fisiològic que literari. Es a dir, descriu més la personalitat de l'autor que les possibilitats de l'obra; dóna com a pretext: "No ponderaré las qualitats de l'obra perquè sa moteixa poca extensió farà que desseguida tothom las veja".

Així mateix ens descriu el caràcter de Rocamora: "Jove, elegant sense pose, religiós sense afectació, poeta per temperament y artista per essència, fa ressaltar totas aqueixas condicions no sols en sas obras com autor, sinó en sos actes com a home; d'aquí'l gran número d'amichs ab que compta y la simpatia ab que és rebut per tot arreu".

Després d'aquesta anàlisi minuciosa, feta més per amistat i admiració que per veritable criticisme, Josep Franquesa té el deure d'esmentar l'únic defecte que li troba: L'anomenada circumstància aglutinant dels escriptors de la Renaixença i, possiblement, el que impedí el perfecte acompliment literari de Rocamora: la mateixa "ductilitat de talent". Això mateix el perjudica, perquè no'l deixa dedicar á res d'una manera exclusiva".

Anomenat "estat de dubte" l'actual situació de l'autor, atribuint-li com a qualitats d'estil: discreció, gust exquisit, talent artístic, riquesa de sentiment i sobretot "lo que'n podríem dir segell distintiu de tan variades obretes és l'elegancia".

Però la superació d'aquest isolat defecte hauria suposat, "el col·locar son nom entre'ls més il·lustres dels que honran la literatura catalana".

— o o o —

La no avinentesa amb les regles de Pompeu Fabra, més que un retret, ha esdevingut una de les qualitats més ben ponderades de Rocamora. Va ser un receptor i divulgador dels nostres modismes i variants lèxiques i fonètiques (3). Així ho esmenta Francesc Matheu —mestre en Gai Saber (4)— al pròleg de "La pomera dels noys" (5), i el xic d'universalitat que com a conseqüència va donar aquest fet a l'obra de Rocamora: "aqueixes llargues estades a Reus feren qu'en sos escrits hi sovintegés el lèxich característich del Camp de Tarragona. Ho advertí en Rainier Marx (dexeble de Vogel que passà un any a Sant Feliu de Guixols estudiant nostre llenguatge) y, agraït dels quadrets d'en Rocamora titolats **Postes de sol** (6), els traduhí a l'alemany".

— o o o —

Més d'acord amb la nova concepció de pròleg, i guiat per un objectiu de caire més literari, és la introducció al recull poètic "**Joguines**", publicat a la Biblioteca Popular Catalana el 1893. No gens d'estranyar en la personalitat de Conrad

Roure, que d'escriptor humorístic amb el pseudònim de "Pau Bunyegas" —col·laborà amb els fundadors de la Gata (7), Pitarrà, l'Arnau i l'Eduard Vidal— passà a director literari del "Diari Català" i li fou assignat el títol de mantenidor president als Jocs Florals de 1911.

Unit amb Rocamora per una forta amistat —aquest fins i tot va dedicar-li la seva obra dramàtica més aconseguida: "**La Dama de Reus**"— i dut per una franca humilitat hi afegeix: "Solsament tinch sobre d'ell la desventajosa ventatja de l'edat, la qual, sino suposa més coneixements, suposa sí més coneixensa". Ens dóna com a fites de comparança d'aquest aplec de poesies, que implicà el llançament literari de Rocamora (8), —classificades dins "al género amorós subjectiu"—, el Romanticisme tranuïtat de Bécquer, i el Renacentisme de Dante, Tasso i Petrarca. No quant a estil, sinó com a influència del mètode d'estil; mateixa idealització del fi amorós a les seves elocubracions eròtiques. Aquest mètode ens descriu Conrad Roure: "Es que no és certa la suposició de qué realment s'ha de sentir lo que s'espressa, sino que'l poeta concebeix la realitat, se posa en situació y manifesta ab igual forsa y ab igual espontaneïtat los sentiments més diversos y oposats".

Quina concepció té de l'autor el prologuista? Molt reveladores són les darreres frases d'aquest: "Jove es l'autor, y encara que conegut pels molts escrits seus insertats en diverses publicacions, es aquesta la primera obra que, com á collecció, ha donat ab lo seu nom á l'estampa, posantse ell mateix la traba de concretarse al género eròtich; y en ella'ns revela qualitats que no son gens propias d'un novici. Bé ha comensat no's desalenti y las lletres Catalanas tindrán lo seu nom en molta estima".

Serveixi com a prova d'aquesta modèstia, que envolta la figura de Rocamora, els darrers versos de la primera composició, ja esmentats per Conrad Roure, on expressa la infundada por, que aquest recull sigui rebutjat pels seus companys; i que el mateix Rocamora corregi: és doncs aquesta transcripció completament inèdita.

Qui sab si també un dia
els meus companys,
cercant inútils trastes,
per a cremà-ls,
trobant eixes joguines
d'un cor infant
en un recó de golfa
o be als **encants**,
bo y engroixint la pira
dels desenganys,
rient y fentne befa,
les cremarán?! (9)

NOTES:

(1) Per a la nota biogràfica v. Joaquim Santasusagna, "Reus i els Reusencs en el Renaixement de Catalunya fins al 1900". I Arnau Navàs, "Presentació de Manuel Rocamora", "R. del Centre de Lectura", octubre 1973.

(2) A "De Tota Mena". "Biblioteca de lo Teatro Regional". Barcelona, 1901.

(3) Joaquim Santasusagna, "Reus i els Reusencs...".

(4) Per a la notícia de Francesc Matheu v. "Vida i obra de Francesc Matheu", Fundació S. V. C., per Roser Matheu.

(5) "La pomera dels noys", quaderns de la "Il·lustració Catalana", núm. 135. El pròleg és anònim, però asseguren que va ser escrit per Francesc Matheu, la seva filla Roser Matheu en l'obra abans esmentada i Josep Serra Pàmies, al pròleg de "Vergonya" de M. Rocamora, en la nova edició de l'Associació d'Estudis Reusencs.

(6) "Postas de Sol". Barcelona, estampa de Francesc Cuesta, 1903. Està dedicada a l'Orfeó Català.

(7) Fundació del teatre català en l'escenari popular de l'Odeón. Per a la notícia de Conrad Roure v. el pròleg a la seva obra "La ocasió fa el lladre", als quaderns de "Il·lustració Catalana", núm. 17.

(8) Joaquim Santasusagna. "Reus i els Reusencs...".

(9) Agraeixo al Dr. Francesc Subirà les facilitats de consulta dels pròlegs estudiats.

13 setembre 1975

Distingit senyor: M'ofereixo com a **corrector de català** (en tinc el títol, firmat per l'Eduard Artells i en Joan Triadú) i com a **professor de català per correspondència**. Hi tinc molta pràctica i em plau de fer-ho.

Digui-ho als socis i subscriptors, amics i coneguts.

P. Cisa

(Rte.: P. Cisa / I. P. M. / REUS)

Senyor Director:

Per tal de donar una àmplia difusió a l'existència d'unes cartolines d'adhesió personal al **CONGRES DE CULTURA CATALANA**, que faciliten aquest acte de col·laboració en la fase prèvia del seu muntatge, us pregaríem que volguessiu publicar aquestes ratlles que us facilitem a continuació.

Agraïts de la vostra ajuda i col·laboració, us saluda,

Joan BALLESTER I CANALS.

CONGRES DE CULTURA CATALANA

Adhesions personals

Tothom ha de contribuir al **CONGRES DE CULTURA CATALANA**.

No es pot reduir als qui hi col·laborin personalment amb l'aportació de llur esforç.

No es pot limitar tampoc a una adhesió d'entitats com a representació de llurs socis.

Som tots i cadascun dels qui donem un contingut humà a aquesta llengua i cultura catalana que també hi hem d'ésser indispensablement, en aquest acte, perquè així hi haurà la presència majoritària que serà simbòlicament el testimoni d'un poble en pro de la llengua i cultura dels Països Catalans.

Aquesta adhesió personal i la d'aquells que cadascú pugui obtenir dels seus amics pot fer-se demanant a l'apartat 5.031 (Barcelona) les cartolines necessàries que hom pugui fer signar.

Joan BALLESTER I CANALS